

ÚHEL POHLEDU

Má-li mít české školství vysokou kvalitu, musí mít k dispozici dostatečný počet specializovaných odborníků

Pan Petr Kamberský má asi v oblibě termín „oslovina“. V pátek 31. srpna jím označil změny letního času v zimní a opačně, den předtím, a to mě zajímá více, nutnost pětiletého pedagogického vysokoškolského studia jako předpokladu k výkonu učitelského povolání. V současnosti je v Česku asi 140 tisíc učitelů a je jich nedostatek. Přitom již dlouho je značné procento neaprobovaných a důchodců.

Pan Kamberský zná řešení. Je ovšem nutné zrušit oslovský požadavek pětiletého specializovaného studia a vpustit do českého školství zástupy nadšenců z řad virtuosů, fyzikálních chemiků, politologů, možná i novinářů. Zejména těch, kteří nejsou ve svém zaměstnání spokojeni nebo úspěšní a celý život nechtěli nic jiného než být učitelem. Konečně, učit může každý, kdo neumí, jinak by přece pracoval. Stejně se na pedagogických fakultách učí pět let jen o J. J. Rousseauovi. Na první pohled jasně systémové řešení a přitom tak jednoduché. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy má také nápady. Maká. Plánuje na podzim zjistit počty chybějících učitelů, pravila mluví Balážová. Právě včas! Pravda, údaj by šel zjistit v průběhu jediného týdne, ale odborníci to asi chtějí udělat odpovědně. Možná poradí i pan Hulinský nebo bývalí ministři Dobeš a Chládek.

Vím, co je nadsázka, vím, co je demagogie. Pan Kamberský se dopustil obojího, ale dotknul se také jedné velmi podstatné skutečnosti. Získávání a přípravy budoucích učitelů na fakultách pedagogického zaměření. Kde se berou vysokoškolští učitelé odpovídající za kvalitu absolventů? Co je to za osvícence? Znají kromě Rousseaua také Komenského a jiné osloviny? Jak jsou placeni (to by se pan prof. Jiří [Zlatuška](#) i paní redaktorka Radka Kvačková divili)?

Absence ucelené koncepce

Bída českého školství spočívá v neexistenci ucelené moderní koncepce, respektive jejich častých změn v závislosti na frekvenci střídání ministrů školství a množství diletantských rozhodnutí včetně oslovin v detailech povinné pedagogické přípravy. O dlouhodobém podfinancování mluví každý politik před každými volbami. Aby však jedna oslovina nebyla vzápětí vystřídána jinou, neměli bychom podléhat svůdným představám, že jsme samozřejmě chytřejší, schopnější než veškeré učitelstvo a že bychom to všechno zvládli lépe, jen kdybychom na to měli chvilku času. Vždyť „na učitele“ jdou ti nejhlupejší středoškoláci a na našich dětech chtějí samé hlouposti (třeba znalost sto dvaceti kytek, jak zjistila od jednoho rozhořčeného studenta paní Kvačková). Přiznávám, něco na tom je. Když se k tomu přidá veřejnost, politiky a médii masírovaná nepřetržitými údaji o permanentně narůstajících průměrných (právě jenom těch nic neříkajících) platech učitelů (a to mají dva měsíce prázdnin, poloviční pracovní dobu, zatímco já musím makat), je zaděláno na emigraci nejschopnějších. Díry po nich jsou zalepovány nouzově. Ředitelé škol často šílí.

Od Marie Terezie se školství velmi změnilo. Dnes je před dalšími, naprosto přelomovými změnami. Nesmí ztrácet krok s vývojem a proměnami společnosti. Nevystačíme s obětavými nadšenci, pro které je práce ve škole posláním. Není jich tolik. Má-li mít české školství vysokou kvalitu, musí mít k dispozici dostatečný počet specializovaných odborníků na všech stupních škol. Ideálem je „dost dobrý učitel“, řemeslník, v rozhodujícím počtu jedinců. K tomu se mohou vyskytovat výjimečné osobnosti, přirozeně dominantní, inspirativní, na které budou žáci celý život vzpomínat. Jak je získat? Není jiné cesty, to si konečně přiznejme, než je dobře zaplatit. Uchazeč o studium učitelství (měla by to být jeho první volba) musí vědět, že po úspěšném absolvování bude mít nástupní plat skutečně podstatně vyšší než pokladní v Lidlu a určitou perspektivu.

Fakulty nesmí být přímo finančně závislé na počtu přijatých studentů. Ani jim se nedostává učitelů a jsou-li nuceny z finančních důvodů přijímat co největší počet studentů, musí seškrtnout učební plány, které pak hraničí s nefunkčností. Musí mít také možnost výběru nejlepších. Jen tak bude do školství nastupovat více než dnešních 40 procent absolventů. 60 procent zpravidla nejschopnějších je dnes pro školství ztraceno. Tento fakt tak velmi silně podporuje ideu finanční účasti na studiu. I tak to bude stát hromadu peněz, ale vyplatí se to víc než bohatě. Nebude to rozhodně dříve než za dvě volební období. Odvaha politiků všech stupňů a jasné postoje informovaných novinářů jsou podmínkou. P. S.: Na vysvětlenou – vysokoškolští učitelé jsou souborem jedinců s funkčním zařazením lektor, asistent, odborný asistent, docent, profesor. Na fakultách s pedagogickým zaměřením učí převážně odborní

asistenti, vedou tzv. cvičení. Je jich naprosto převažující množství, mají odpovídající vzdělání, minimálně „malý doktorát“, Ph. D. apod. a mají bídné platy. Rozhodně menší než učitelé, které připravují na jejich profesionální dráhu. Proto mají často „vedlejšáky“. Docentů a profesorů je významně méně a zabývají se hlavně vědou a přednášením. Ti mívají platy významně vyšší, zvláště ale na fakultách technického a ekonomického zaměření. Ze všech udělat průměr je jako vždy zavádějící, až zákeřné.

Uchazeč o studium učitelství musí vědět, že po úspěšném absolvování bude mít nástupní plat skutečně podstatně vyšší než pokladní v Lidlu a určitou perspektivu

Foto popis| S obětavými nadšenci, pro které je práce ve školství posláním, si nevystačíme, upozorňuje autor článku
Foto autor| FOTO MAFRA

O autorovi| L A D I S L A V R Ů Ž I Č K A, vysokoškolský učitel ve výslužbě